

Asia: VN/7167/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi kaivosmineraaliverolain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lapin kauppakamari vastustaa kaivosmineraaliveron korotusta.

Esitys yhdessä samaan aikaan suunnitellun sähköveroluokan korottamisen kanssa uhkaa Suomen kaivosteollisuuden kilpailukykyä, heikentää investointiympäristöä ja vaarantaa Suomen ja EU:n strategisen tavoitteen kriittisten raaka-aineiden omavaraisuudesta.

Hallituksen esitysluonnoksen mukaan kaivosmineraaliveroa korotettaisiin nykyisestä 0,6 prosentista 2,5 prosenttiin rikastukseen toimitetun malmin sisältämän metallin verotusarvosta. Veronkorotus nostaisi kaivoksilta kerättävää kaivosveroa 70 miljoonalla eurolla vuodessa nykyisestä.

Lappi on Suomen johtava kaivosteollisuuden alue ja pohjoisella kaivostoiminnalla on merkittävä rooli mineraalien omavaraisuuden kasvattamisessa ja Kiina-riippuvuuden vähentämisessä. Arvioimme, että kaivosmineraaliveron korottamisella yhdessä muiden veronkorotusten kanssa olisi merkittäviä negatiivisia vaikutuksia alueella nyt toimiviin kaivoksiin sekä alueelle suunniteltuihin kaivosinvestointeihin.

Negatiivisia vaikutuksia kaivosten elinkaareen, alan investointeihin ja pitkällä aikavälillä myös kokonaisverotuottoihin

Kaivosmineraaliveron korottaminen vaikuttaa negatiivisesti toimivien kaivosten elinkaariennusteisiin, sillä veron korotuksen myötä louhiminen muuttuu kannattamattomaksi, kun

esiintymän pitoisuudet ovat pienempiä. Silloin kun vähäpitoista malmia ei kannata rikastaa, se jää sivukiveksi.

Kaivostoiminnalla on iso veronjalanjälki jo nykytilassa. Kaivokset maksavat yhteisöveroa, kiinteistöveroja, ennakonpidätykset, maanomistajakorvaukset, kaivosmineraaliveron, sekä mm. YLE-veron ja veroluonteisen ympäristövahinkorahaston vuosimaksun. Lapin kauppakamari huomauttaa, että kaivosmineraaliveron korotus yhdistettynä kaivosten siirtämiseen kalleimpaan sähköveroluokkaan nostaa kaivosten kokonaisverotuksen monia muita teollisuuden aloja merkittävästi korkeammaksi.

Kaivostoiminta on kansainvälistä ja tuotteiden hinta määräytyy globaaleilla markkinoilla. Yhtiöillä ei siis ole mahdollisuutta siirtää kasvavia kustannuksia tuotteiden hintoihin. Hallituksen esityksen teksteissäkin tunnustetaan, että vaarana on kannattavan kaivostoiminnan muodostuminen tappiolliseksi kaivosmineraaliveron korottamisen myötä.

Kaivosveron korotus yhdessä esitetyn sähköveroluokan korotuksen kanssa voi pitkällä aikavälillä vaikuttaa kansantalouden saamaan kokonaisverotuottoon negatiivisesti. Tämä johtuu siitä, että esitetyt veronkorotukset lyhentävät toimivien kaivosten elinkaarta, vähentävät alan alihankintoja, hidastavat tai pysäyttävät kaivosalan uusia investointeja Suomessa sekä aiheuttavat kotimaisen tuotannon korvaamista tuonnilla.

Kaivosmineraaliveron korottaminen vaikuttaa suunniteltujen investointien toteuttamiseen, kun kannattavuuslaskelmat joudutaan tekemään uusiksi. Tämä voi johtaa useiden uusien hankkeiden lykkääntymiseen tai peruuntumiseen. Samalla Suomi lähettää kansainvälisille sijoittajille epävarman ja ennakoimattoman kuvan lainsäädännöstään.

Puhdas siirtymä, omavaraisuustavoitteet ja mineraalistrategia

Mineraalisia luonnonvaroja käytetään puhtaassa ja digitaalisessa siirtymässä, laajasti teollisuudessa sekä esimerkiksi puolustusteknologioissa. Maailmanpoliittinen tilanne, Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan sekä aiempi koronapandemia ovat korostaneet omavaraisuuden kasvattamisen merkitystä. Raaka-aineiden tuotanto Euroopassa ja Suomessa on tärkeää niin huoltovarmuuden kuin kansallisen turvallisuuden näkökulmasta. Euroopan unionin kriittisten raaka-aineiden asetuksessa on asetettu jäsenmaille kunnianhimoiset tavoitteet strategisten raaka-aineiden kotimaiselle tuotannolle.

Esitetyt veronkorotukset eivät koske lainkaan tuontimineraaleja, mikä vääristää kilpailua ja lisää riippuvuutta ulkomaisista raaka-aineista. Kaivostoimintaan kohdistuvat veronkorotukset Suomessa

johtavat siihen, että kaivostuotteita tuodaan entistä enemmän maista, joissa ympäristö- ja työvoimastandardit ovat heikommät.

Kiinnitimme huomiota siihen, että hallituksen esityksen teksteissä todetaan, että negatiivisten vaikutusten syntyminen kaivostuotteita raaka-aineena käyttävän teollisuuden tuotantoon on epävarmaa, koska kotimaista kaivosmineraalituotantoa voidaan korvata tuonnilla. Muistutamme, että kotimaisen tuotannon korvaaminen tuonnilla olisi täysin ristiriidassa omavaraisuustavoitteiden ja kansallisen mineraalistrategian kanssa.

Vuoden 2024 lopulla julkaistun Suomen kansallisen mineraalistrategian tavoite on edistää suomalaisen mineraaliklusterin kasvua puhtaan siirtymän ja Euroopan strategisen autonomian vahvistamiseksi sekä lisätä kaivosteollisuuden raaka-aineiden jalostusarvoa. Kotimaisen tuotannon veronkorotukset eivät tue näitä tavoitteita vaan vievät päinvastaiseen suuntaan. Mitä virkaa on vasta laaditulla kansallisella mineraalistrategialla, jos sitä ei aiota noudattaa?

Mineraalisektoriin kohdistuvat mittavat veronkorotukset ovat näkemyksemme mukaan myös hallitusohjelman vastaisia. Hallitusohjelman mukaan hallitus edistää kotimaisen mineraali- ja akkuklusterin kasvua puhtaan siirtymän ja Euroopan strategisen autonomian vahvistamiseksi.

Esityksemme

Lapin kauppakamari esittää, että esitys palautetaan valmisteluun ja siitä toteutetaan laajempi vaikutusten arviointi, joka huomioi niin alan kokonaisverotuksen kuin veronkorotusten laajemmat vaikutukset.

Lisäksi esitämme, että valtion tulee sitoutua varmistamaan, ettei tulevassa valtionosuusuudistuksessa kuntien saamaa kaivosverotuloa vähennetä tasausjärjestelmän kautta. Kaivosverotuoton ohjaaminen kunnille, joihin kohdistuu kaivostoiminnan infrastruktuuri- ja palvelukuormitus on tärkeää kaivostoiminnan hyväksyttävyyden tukemiseksi.

Suomessa käytössä olevaan rojalittytyypin veromalliin liittyy isoja ongelmia, ja paljon kestävämpi malli olisi verottaa kaivoksen tuottamaa tulosta. Tällainen veromalli vaikuttaisi investointeihin vähemmän kuin rojalitit ja huomioisi toiminnan elinkaaren ja kehittämisen paremmin.

Baas Hanna
Lapin kauppakamari